

2. Dynastia Swerrego

SWERRE SIGURDSSON	382
HAAKON III	386
GUTTORM SIGURDSSON	388
INGE II BAARDSSON	390
HAAKON IV STARY	396
MAGNUS VI PRAWODAWCA	401
ERYK II WRÓG KSIĘŻY	404
HAAKON V DŁUGONOGI	407

Swerre
Sigurdsson

PANUJE W LATACH
1184 (1177)–1202

Ojciec: SIGURD II GĘBA (?) | s. 361

Matka: NAŁOŻNICA GUNHILDA | s. 363

Rodzeństwo przyrodnie: BIOGR. SIGURDA II

*

Urodził się przypuszczalnie ok. 1152 w Norwegii, oficjalnie jako syn Unasa Kambare, małżonka Gunhildy, nałożnicy króla Sigurda II Gęby. W wieku pięciu lat został przez rodziców zabrany na Wyspy Owcze i był tam wychowywany na dworze biskupa Hroi – brata Unasa. Przeznaczony z początku do służby kościelnej, został wyświęcony (stąd przydomek: KSIĄDZ), jednak dowiedziawszy się od matki o swoim królewskim pochodzeniu, w wieku 24 lat porzucił stan duchowny i przeniósł się do Norwegii. Po śmierci Eysteina (III) w 1177 stanął na czele stronnictwa Birkebeinerów i zajmąwszy przejściowo Tønsberg został w czerwcu 1177 ogłoszony królem przez ting. 19 czerwca 1179 pokonał pod Nidaros (bitwa owa zwana jest w norweskiej historii bitwą pod Kalvskinnet) armię królewską, a w 1180 zmusił Magnusa V do ucieczki za granicę, niemniej pod kontrolą zwolenników Erlingssona pozostała zachodnia część kraju z Bergen. Dnia 15 czerwca 1184 pod Fimreite (Fimreiti) w Sognefjordzie Swerre rozgromił flotę przeciwnika, co pozwoliło mu stopniowo zaprowadzić swoje rządy w całym królestwie. 29 czerwca 1194 w kościele Chrystusa Pana (Kristkirke) w Bergen został ukoronowany przez Nielsa (Mikołaja), biskupa Oslo, krewnego norweskiej rodziny królewskiej. Zmarł 9 marca 1202 w swojej rezydencji w Bergen i został pochowany w tamtejszym kościele Chrystusa Pana.

Małżonka Swerrego Sigurdssona:

Poślubiona prawdopodobnie w 1185:

MAŁGORZATA ERIKSDOTTER (EIRIKSDATTER)

Była ona córką Eryka Świętego (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 2.). Urodziła się zapewne ok. 1155. W styczniu 1204 została oskarżona o otrucie pasierba, króla Haakona III, i po przegranym procesie wydalona do Szwecji. Powróciła po zaślubinach córki w 1209, lecz zmarła jeszcze w tym samym roku.

Córka Swerrego i Małgorzaty:

- 1 KRYSZYNA. Urodziła się zapewne ok. 1190. Jej mężem został poślubiony w 1209 FILIP SIMONSSON, syn Szymona Kaaressona oraz Małgorzaty Arnesdatter, córki królowej Ingridy, wdowy po Haraldzie IV Gille (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1.). Po objęciu władzy przez Inge II Baardssona w 1204 był on jednym z kandydatów stronnictwa Baglerów do tronu Norwegii, popieranym przez swojego wuja Nielsa, biskupa Oslo, ponieważ jednak w jego żyłach nie płynęła krew dynastii norweskiej, królem w opozycji do Inge II został wybrany Erling Kamienna Ściana (ZOB. KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1., BIOGR. MAGNUSA V), zaś Filip otrzymał tytuł jarła. Śmierć Kamiennej Ściany w 1207 uczyniła Filipa przywódcą partii Baglerów, która w tym samym roku w Sarpsborgu obwołała go królem. Na mocy porozumienia zawartego jesienią 1208 w Kvitsøy z Inge II oraz jego przyrodnim bratem, jarlem Haakonem Galenem, Filip zachował władzę we wschodniej części kraju (Viken oraz Oppland) z Oslo, jednak pod warunkiem zrzeczenia się tytułu królewskiego i uznania zwierzchności Inge (wbrew tym ustaleniom, do końca życia używał tytułu króla); ślub z księżniczką Krystyną pieczętował ów układ, z ich małżeństwa w 1213 przyszedł na świat syn, który zmarł w dzieciństwie. Krystyna Sigurdsdatter zmarła w połogu w 1213, a Filip zakończył życie jesienią 1217.

Dzieci pozamałżeńskie Swerrego Sigurdssona (1–5):

Z ASTRYDĄ ROESDATTER (ur. Wyspy Owcze ok. 1150), córką Roe, biskupa Kirkjubøur na Wyspach Owczych, i jego nieznaney żony:

- 1 CECYLIA. Urodziła się ok. 1170–75 na Wyspach Owczych (w Kirkjubøur). Poślubiła (co nie jest potwierdzone) EINARA zwanego SZWA-

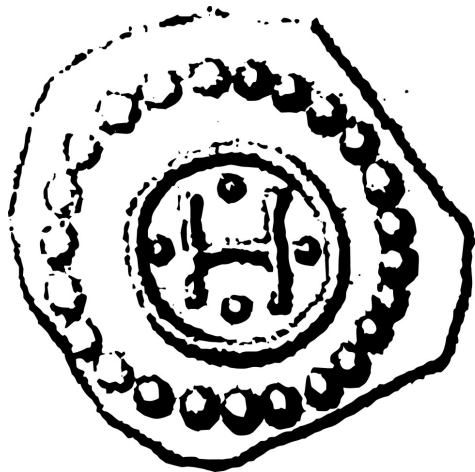
GREM KRÓLA LUB KSIĘDZEM (zm. 1203), który mógł alternatywnie być drugim małżonkiem jej siostry Ingeborgi, wdowy po księciu szwedzkim. Według części autorów drugim mężem Cecylii był niejaki GRZEGORZ KIK (zm. 1223), jednak informacja ta jest wysoce niepewna.

- 2 INGEBORGA, żona KSIĘCIA KAROLA SVERKERSSONA (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 2., BIOGR. SWERKERA II).
- 3 SIGURD LAVARD. Na świat przyszedł ok. 1170–75 na Wyspach Owczych (w Kirkjubøur). Na cześć oficjalnego dziada otrzymał imię UNAS; gdy w 1176 jego ojciec ogłosił się potomkiem Sigurda II Gęby, młody Unas przybrał imię na cześć tego króla. W 1177 przybył wraz z ojcem do Norwegii. W drugiej połowie lat 90. podczas walk ze stronnictwem Baglerów dowodził z ramienia Swerrego Sigurdssona wojskami Birkebeinerów; wówczas zyskał przydomek Lavarda, co wskazywało na jego status potencjalnego sukcesora ojcowskiej korony. Zapewne w trakcie jednej z licznych potyczek otrzymał śmiertelną ranę i zmarł w 1200 lub 1201.

Syn pozamałżeński Sigurda Lavarda:

A GUTTORM SIGURDSSON | s. 388

- 4 HAAKON III | s. 386
- 5 ? ERLING. Urodził się na Wyspach Owczych, gdzie podając się za syna Swerrego i Astrydy Roesdatter, wywołał zamieszki. Następnie przybył do Norwegii i tam w nieokreślonym czasie zmarł lub zginął.

Haakon III

PANUJE W LATACH
1202–1204

Ojciec: SWERRE SIGURDSSON | s. 382

Matka: ASTRYDA ROESDATTER | s. 384

Rodzeństwo: BIOGR. SWERREGO

*

Urodził się ok. 1170–80 (być może w 1182 w Nidaros). Po śmierci ojca w 1202 został królem Norwegii oraz przywódcą narodowego stronnictwa Birkebeinerów. Zmarł niespodziewanie dnia 1 stycznia 1204 w Bergen, być może otruty z polecenia królowej wdowy Małgorzaty Eriksdotter. Został pochowany u boku ojca w kościele Chrystusa Pana (Kristkirke) w Bergen.

Pogrobowy syn nieślubny Haakona III:

Z INGĄ Z VARTEIG (zm. 1235), poddaną w 1218 w Bergen próbie ognia, celem potwierdzenia ojcostwa swojego syna:

1 HAAKON IV STARY | s. 396

*

Jego następcą został wybrany Guttorm, jak się wówczas zdawało jedyny męski potomek króla Swerrego Sigurdssona

Guttorm
Sigurdsson

PANUJE
1204

Ojciec: SIGURD LAVARD | BIOGR. SWERREGO SIGURDSSONA, s. 382

Matka: NIEZNANA

*

Urodził się zapewne w 1200. Po śmierci Haakona III 3 stycznia 1204 został wybrany królem Norwegii przez narodowe stronnictwo Birkebeinerów, kontrolujące większą część kraju. Regencję w imieniu nieletniego Guttorma sprawował jarl Haakon Galen, siostrzeniec króla Swerrego (ZOB. BIOGR. INGE II). Zmarł 11 sierpnia 1204 w Nidaros i został pochowany w tamtejszej katedrze (obecnie katedra Nidaros w Trondheim). Na tron został powołany Inge Baardsson, po matce wnuk Sigurda II Gęby.

Inge II
Baardsson

PANUJE W LATACH
1204–1217

Ojciec: BAARD GUTTORMSSON

Wywodził się po kądzieli z dynastii Ynglingów, jako że jego ojciec, Guttorm Asulfsson z Rein, syn Asulfa Skulessona z Rein, był wnukiem Gudrun, córki Ingerydy, siostry Haralda III Surowego (KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 1., BIOGR. HARALDA I PIĘKNOWŁOSEGO); matka Baarda nie jest znana, mogłą nią być jedna z trzech żon Guttorma Asulfssona: Eldred Jonsdotter, niejaka Bergljot lub Sygryda Thorkildsdotter, przy czym najbardziej możliwa wydaje się ostatnia z wymienionych. Urodził się zapewne ok. 1150. Po raz pierwszy wzmiankowany jest przez źródła pod rokiem 1181 jako uczestnik bitwy pod Bergen (zwana także bitwą pod Nordnes), gdzie walczył pod królem Swerre Sigurdssonem po stronie narodowej partii Birkebeinerów; w późniejszym czasie stał się jednym z przywódców tego stronnictwa. Zmarł (3 kwietnia?) 1194 od ran poniesionych podczas kolejnej bitwy pod Bergen i został pochowany w kościele Chrystusa Pana (Kristkirke) tamże.

Żenił się trzykrotnie: po raz pierwszy z ULFHILDĄ PALSDATTER, która zmarła bezdzietnie, w 1184 (po 15 czerwca) z księżniczką CECYLIĄ SIGURSDATTER (o której niżej), a po jej śmierci – z RAGNHILDĄ ERLINGSDATTER, z którą miał sześcioro dzieci (zob. dalej).

Matka: CECYLIA SIGURSDATTER

Była nieślubną córką króla Sigurda II Gęby, urodziła się zapewne ok. 1155. Po osiągnięciu pełnoletniości została wbrew swojej woli wysłana do Szwecji przez Erlinga Ormssona Krzywego (Skakke), ojca króla Magnusa V, i w 1177 wydana za mąż za FOLKVIDA, LAGMANA (JUSTYCJARIUSZA) VÄRMLANDU, z którym dochowała się syna lub synów (poniżej); z uwagi na skąpość źródeł wielu badaczy podważa historyczność tej postaci. Gdy tron norweski objął jej domniemany brat przyrodni, Swerre Sigurdsson (lato 1184), po-

rzuciła Folkvida i powróciła do ojczyzny, gdzie król doprowadził do unieważnienia jej szwedzkiego małżeństwa i zaaranżował mariaż z Baardem Guttormssonem. Zmarła wkrótce po urodzeniu ich jedyne dziecko, syna Inge, w 1185.

Rodzeństwo przyrodnie:

Synowie matki Inge II z pierwszego małżeństwa (1–2):

- 1 HAAGON GALEN. Jego przydomek tłumaczyć można jako SZALONY lub WŚCIEKŁY; nawiązywał on zapewne do okrucieństwa Haakona na polu bitwy. Urodził się nie później niż w latach 70. XII w. w Värmlandzie w Szwecji, skąd w 1184 zabrała go do Norwegii matka. Pierwsza wzmianka o nim pochodzi z 1193, kiedy walczył u boku króla Swerrego Sigurdssona przeciwko powstaniu możnych na Orkadach i Szetlandach. Śmierć Haakona III w styczniu 1204 uczyniła go przywódcą stronnictwa Birkebeinerów, a dzień po akcesji Guttorma Sigurdssona, 4 stycznia 1204, otrzymał tytuł jarla i opiekuna (regenta) małoletniego króla. Po śmierci Guttorma w sierpniu tego samego roku był jednym z kandydatów do tronu Norwegii, jednak wobec sprzeciwu arcybiskupa Nidaros oraz wolnych chłopów z Trøndelagu królem obwołano jego przyrodniego brata Inge II, Haakonowi pozostawiając dowództwo nad armią. Na mocy podziału kraju dokonanego jesienią 1208 w Kvitsøy między Haakonem, Inge II oraz jarlem Filipem Simonssonem (mężem Krystyny, córki króla Swerrego), Galenowi przypadła zachodnia część Norwegii z Bergen, gdzie sprawował rządy pod nominalną zwierzchnością przyrodniego brata. Gdy stało się jasne, że wbrew wcześniejszym ustaleniom Filip Simonsson nadal posługuje się tytułem królewskim, także Haakon zażądał korony dla siebie, czemu jednak Inge II stanowczo odmówił; ostatecznie bracia zawarli układ o wzajemnym dziedziczeniu stanowiący, że ten z nich, który przeżyje, obejmie część królestwa należąca do zmarłego oraz że legalny syn jednego z nich odziedziczy całość władztwa. Haakon zmarł w 1214 (krótko po Bożym Narodzeniu) w swojej rezydencji w Bergen i został pochowany w kościele Chrystusa Pana tamże.

Żoną Haakona Galena została w 1204 lub 1205:

KRYSTYNA NIELSDOTTER, córka Mikołaja (Nielsa) Blaka, szwedzkiego możnego, oraz jego żony Katarzyny, córki Eryka Świętego (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 2.). Po śmierci Haakona Galena wyszła za ESKILA MAGNUSSONA, LAGMANA VÄSTERGÖTLANDU (zm. ok. 1227), syna Magnusa Minneskölda z Bjälbo, potomka rodu Folkungów, i jego pierwszej, nieznanej badaczom żony; nie mieli dzieci.

Syn Haakona Galena:

A KNUK. Po śmierci Sigurda Ribbunga, domniemanego wnuka Magnusa V Erlingssona (ZOB. W JEGO BIOGR.), w 1226 został wybrany królem przez stronnictwo Ribbungerów, lecz rok później zawarł pokój z Haakonem IV i zrzekł się pretensji do korony. Popierał następnie króla w jego walkach z ich wspólnym teściem, księciem Skule Baardssonem, za co uzyskał w 1240 tytuł jarla. Zmarł w 1261 (po 14 września) w Bergen i spoczął obok ojca w tamtejszym kościele Chrystusa Pana.

Żoną Knuta Haakonssona została w 1227:

INGERYDA SKULESDATTER, córka księcia Skule Baardssona, przyrodniego brata króla Inge II (ZOB. NIŻEJ). Zmarła w 1232. Jej małżeństwo z Knutem pozostało bezdzietne.

- 2 JAN (JON). *Sverris Saga* wzmiankuje „Jona, syna siostry króla Swerrego”, który został zamordowany w Tønsbergu; zdarzenie to datuje się na lata 1190–95. Saga nie wymienia imienia owej siostry królewskiej, jednak obecnie dostępnym źródłem znana jest jedynie Cecylia.

Dzieci ojca Inge II z trzeciego małżeństwa (1–6):

- 1 SIGURD. Po śmierci Guttorma Sigurdssona w sierpniu 1204 został obwołany królem przez część partii Birkebeinerów. Dalsze jego losy nie są znane.
- 2 ARNULF. Poza imieniem nic o nim nie wiadomo.
- 3 GUTTORM. Wzmiankowany pod 1204 wraz ze swoim bratem Skule. Dalsze jego losy nie są znane.
- 4 SKULE. Wedle *Sagi o Haakonie Haakonarsonie* liczył w chwili śmierci 51 lat, stąd przyjmuje się, że przyszedł na świat ok. 1189. W 1217 umierający Inge II mianował go jarlem. Po śmierci króla, z poparciem arcybiskupa Nidaros i części stronnictwa Birkebeinerów, zgłosił roszczenia do korony, na tron wyniesiono jednak pogrobowego syna Haakona III – Haakona IV. Skule zajął przy małoletnim królu funkcję regenta i pod jego bezpośrednią władzą znalazła się wschodnia część kraju (jak się obecnie sądzi, rządy Haakona IV nie były początkowo uznawane w całym państwie). Na mocy zawartego w 1223 w Bergen porozumienia Skule objął we władanie północą część państwa z Nidaros, przekazując swoje dotychczasowe władztwo królowi, a w 1237 został przez Haakona kreowany księciem (*hertug*), będąc pierwszą w norweskiej historii osobą posługującą się tym tytułem. Niebawem przeszedł do otwartej opozycji i 6 listopada 1239 dał się obwołać królem przez swoich stronników, tzw. partię VARBELGÓW.

Pokonany pod Oslo przez wojska wierne królowi (21.05.1240), zdołał ująć z pola bitwy i schronił się w klasztorze augustianów w Elgeseter pod Nidaros. Wojska królewskie klasztor podpaliły, zmuszając Skulego do wydostania się poza mury, po czym został on natychmiast zabity; miało to miejsce 24 maja 1240 – datę tę uznaje się za ostateczny koniec norweskiej wojny domowej, borgerkrigstidy, trwającej od śmierci Sigurda I Krzyżowca w 1130. Skule spoczął w katedrze w Nidaros (obecna katedra Nidaros w Trondheim).

Żoną Skulego Baardssona została przypuszczalnie ok. 1207:

RAGNHILDA. Jej filiacja nie jest znana, nie zachowały się żadne daty.

Córki Skulego Baardssona i Ragnhildy (A–C):

A MAŁGORZATA, żona HAAKONA IV STAREGO (ZOB. JEGO BIOGR.).

B INGERYDA, małżonka JARLA KNUTA HAakonSSONA (s. 393).

C RAGNRYDA. Zmarła po 1247.

Pozamałżeński syn Skulego Baardssona:

Z INGEBORGĄ, żoną Andersa Skjaldarbanda:

A PIOTR. Poległ pod Oslo 21 maja 1240.

- 5 SYGRYDA. Jej mężem lub narzeczonym został w 1206 THORGRIM Z LJANES (zabity w bitwie ze stronnictwem Baglerów w 1206 pod Nidaros), a po jego śmierci poślubiła JANA (JONA) SIGURDSSONA Z OSTERAAAT (AUSTRATT) (zm. Bergen 1214), syn Sigurda z Osteraat. Data jej śmierci nie jest znana.
- 6 INGEBORGĄ. Zameżna z ALFEM Z THORNBORGU (THORNBERGU), a następnie z LODINEM GUNESSONEM.

*

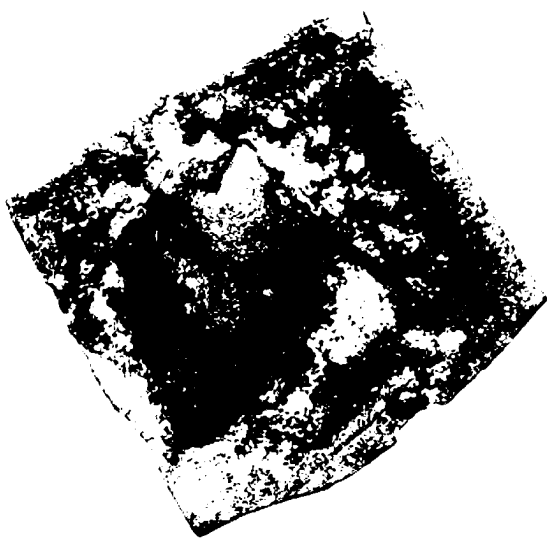
Urodził się w 1185. Po śmierci Guttorma Sigurdssona w sierpniu 1204, wobec braku potomków w linii męskiej króla Swerrego (istnienie pogrobowego syna Haakona III nie było jeszcze ujawnione), przy poparciu arcybiskupa Nidaros Eryka został ogłoszony królem przez stronnictwo Birkebeinerów. Jego panowanie rozciągało się na Trøndelag ze stołecznym Nidaros, natomiast południowa część królestwa z Tønsbergiem i Oslo znajdowała się pod kontrolą partii Baglerów oraz ich królów Erlinga Kamiennej Ściany (s. 376), a następnie Filipa Simonssona (s. 384), zaś część zachodnia z Bergen kilkakrotnie przechodziła z rąk do rąk. Dzięki mediacji Torego, arcybiskupa Nidaros, oraz Nielsa, biskupa Oslo, jesienią 1208 w Kvitsøy dokonano oficjalnego podziału kró-

lestwa między Inge II, jego przyrodniego brata Haakona Galena (s. 392) i Filipa Simonssona. Ustalono wówczas, że Inge zachowa tytuł królewski wraz z (nominalną) zwierzchnością nad konkurentami, a jego bezpośrednia władza obejmie Trøndelag z Nidaros. Po śmierci Galena (1214) objął należącą do zmarłego zachodnią część państwa z Bergen. Zmarł po krótkiej chorobie 23 kwietnia 1217 w Nidaros i spoczął w tamtejszej katedrze (obecna katedra Nidaros w Trondheim).

Pozamałżeński syn Inge II:

Z nieznaną bliżej GYRITHĄ (GYRIDA):

- 1 GUTTORM. Urodził się wedle różnych źródeł w 1206 lub 1208, a zmarł między 1223 a 1235.

Haakon IV Stary

PANUJE W LATACH
1217–1263

Ojciec: HAAKON III | s. 386

Matka: INGA Z VARTEIG | s. 387

*

Jego przydomek służył odróżnieniu od najstarszego syna i imienika, od 1240 także współrządcy. Urodził się w 1204, zapewne na przełomie marca i kwietnia lub latem tego roku na farmie Folkisberg lub Folkenborg koło Sarpsborga w południowo-wschodniej Norwegii; jego narodziny miały miejsce na obszarze kontrolowanym przez opozycyjną partię Baglerów, dlatego po ujawnieniu tożsamości Haakona (1206) przewieziono go z rozkazu Inge II na jego dwór w Nidaros. Po śmierci króla w 1217 został wyniesiony na tron głosami większości stronnictwa Birkebeinerów – regencję w imieniu małoletniego Haakona sprawował jarl Skule Bardsson (s. 393), pod którego kontrolą znajdowała się wschodnia część kraju. Zawarty latem 1223 w Bergen układ na nowo określił granice władztwa Haakona IV i Skulego, czyniąc króla władcą wschodniej Norwegii, a w 1227 uzyskał on zrzeczenie się pretensji do korony od Knuta Haakonssona (s. 393). W drugiej połowie lat 30. XIII w. zaostrzył się konflikt między królem a jego teściem Skulem, który we wrześniu 1239 został przez swoich stronników – partię Varbelgów – okrzyknięty królem; jego porażka w bitwie z wojskami Haakona IV pod Oslo oraz rychła śmierć (1240) położyły kres trwającej od ponad stulecia wojnie domowej (TZW. BORGERKRIGSTIDA; POR. BIOGR. SIGURDA I KRZYŻOWCA). Po detronizacji cesarza Fryderyka II w 1245 papież Innocenty IV rozważał kandydaturę Haakona do tronu niemieckiego, jednak sam król nigdy nie uznał depozycji Hohenstaufa. W 1246 papież potwierdził królewski tytuł Haakona, a 29 lipca 1247 w kościele Chrystusa Pana w Bergen legat papieski Wilhelm z Sabiny dokonał jego sakry. Za

panowania Haakona stolica kraju została przeniesiona do Bergen (1217), odnowił on także zwierzchność Norwegii nad Wyspami Owczymi, Szetlandami, Hebrydami, Wyspą Man i Orkadami, w 1261 podporządkował sobie Grenlandię, a rok później – Islandię. Aby zapobiec kolejnym wojnom domowym uregulował zasady dziedziczenia tronu, wprowadzając pierwszeństwo sukcesji potomstwa ślubnego (co potwierdziło w 1240 ustanowienie koregentem Haakona Młodszego z pominięciem starszego odeń syna nieślubnego, Sigurda), primogeniturę oraz niepodzielność królestwa. Zmarł nocą z 15 na 16 grudnia 1263 w Kirkwall (Kirkevaag) na Orkadach w toku kampanii wojennej przeciwko Szkocji. Spoczął w kościele Chrystusa Pana w Bergen.

Małżonka Haakona IV:

Poślubiona 25 maja 1225 w Bergen:

MAŁGORZATA SKULESDATTER

Była ona córką Skulego Baardssona, księcia (*hertug*) norweskiego, przyrodniego brata Inge II (ZOB. W JEGO BIOGR.). Urodziła się przypuszczalnie w 1208. Od 1267 przebywała w ufundowanym przez jej ojca opactwie Rissa w Trøndelagu. Zmarła w 1270.

Dzieci Haakona IV i Małgorzaty (1–4):

- 1 OLAF. Urodził się w 1227 i umarł w nieznanym roku przed 1240, kiedy jego młodszego brata Haakona ogłoszono współrządcą ojca; być może miało to miejsce w 1230.
- 2 HAAKON; celem odróżnienia od ojca zwany był MŁODSZYM. Urodził się 11 listopada 1232 w Bergen. 1 kwietnia 1240 na tingu w Nidaros został zgodnie z wolą ojca wyniesiony do godności koregenta, a 12 kwietnia ceremonię powtórzono w stołecznym Bergen. Uczestniczył w sakrze Haakona Starego 29 lipca 1247 w Bergen, sam jednak nie został wówczas koronowany. Zachorował wiosną 1257 podczas duńskiej kampanii ojca i zmarł po przewiezieniu do Tønsbergu 30 kwietnia lub 5 maja 1257. Ciało złożono w kościele św. Halwarda w Oslo.

Żoną Haakona Młodego została w 1251 w Oslo:

RYKSA (RYCHEZA) BIRGERSDOTTER, córka jarla szwedzkiego Birgera Magnussona, regenta Szwecji, protoplasty dynastii Folkungów (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 3.). Urodziła się zapewne

ok. 1235. Po śmierci Haakona Młodego i ich jedyne go syna, w 1262 wyszła za Henryka I, pana na Werle (Orlach) i Güstrowie od 1281 (ur. ok. 1240, zamordowany przez synów 8.10.1291 w Saal na Rugii), syna Mikołaja I, pana na Rostoce, Meklemburgu, Werle i Güstrowie, oraz jego żony Jutty, córki Henryka I Tlustego, księcia Anhaltu; mieli troje dzieci. Zmarła przed 13 grudnia 1288, a owdowiały Henryk I ożenił się z Mechtyldą, księżniczką brunszwicką.

Jedyny syn Haakona Młodsze go:

A SWERRE MAGNUS. Urodzony po 1251, zmarł w 1261.

- 3 KRYSZYNA. Urodziła się w 1234. W 1251 została zaręczona z WASYLEM ALEKSANDROWICZEM, KSIĘCIEM NOWOGRODZKIM w latach 1255–57, synem Aleksandra Jarosławowicza Newskiego, wielkiego księcia włodzimierskiego z dynastii Rurykowiczów, zrękowiny jednak zerwano przed 6 lutego 1258, kiedy to Krystynę zaręczono z FILIPEM, INFANTEM KASTYLIJSKIM, od 1258 seniorem Valdeporchena, Piedrehita i Valdecorneja (wcześniej był on arcybiskupem Sewilli, jednak złożył ową godność przed planowanym ożenkiem) (ur. 1231, przed 5.12, zm. 28.11.1274), synem Ferdynanda III Świętego, króla Kastylii i Leónu z dynastii burgundzkiej, i jego pierwszej żony Elżbiety, córki Filipa Szwabskiego, króla rzymsko-niemieckiego; ich zaślubiny miały miejsce 31 marca 1258 w Hiszpanii. Krystyna zmarła bezdzietnie w 1262 w Sewilli i została pochowana w klasztorze śś. Kosmy i Damiana w Covarrubias. Po jej śmierci infant Filip zenił się jeszcze dwukrotnie: z Ines Rodríguez Girón oraz z Eleonorą Rodríguez de Castro, z którą miał zmarłego w dzieciństwie syna (pozostawił również dzieci pozamałżeńskie).

4 MAGNUS VI PRAWODAWCA | s. 401

Pozamałżeńskie dzieci Haakona IV (1–3):

Z KAUNGĄ MŁODĄ (UNGE):

- 1 SIGURD zwany KONGSSONEM („synem króla”). Urodził się przed 1225 (ślub Haakona IV z Małgorzatą Skulesdatter), a zmarł w 1254. Nie wiadomo, czy założył rodzinę.
- 2 CECYLIA. W 1241 w Nidaros jej mężem został GRZEGORZ (GREGERS) ANDERSSON, możny norweski (zm. 3.01.1246), syn Andrzeja (Andersa)

Simonssona, przywódcy stronnictwa Baglerów, bratanek Filipa Simonssona, baglerowskiego króla Norwegii (ZOB. BIOGR. SWERREGO SIGURDSSONA); nie mieli dzieci. W 1248 w Bergen poślubiła HARALDA OLAFSSONA, KRÓLA MAN (MANN) I WYSP od 1237 (ur. ok. 1223), syna Olafa zwanego Czarnym, króla Man i Wysp, oraz jego żony Krystyny. Oboje zginęli krótko po zaślubinach w 1248 lub 1249, podczas drogi powrotnej z Norwegii na wyspę Man, gdy w okolicach Szetlandów ich okręt dostał się pod silny sztorm i zatonął z całą załogą.

- 3 ? MAŁGORZATA. *Annaly islandzkie* (XIV w.) wzmiankują pod 1256 śmierć „królewskiej córki Małgorzaty” nie wymieniając jednak jej ojca; względy chronologiczne wskazują na Haakona IV.

Magnus VI
Prawodawca

PANUJE W LATACH
1263–1280

Ojciec: HAAKON IV STARY | s. 396

Matka: MAŁGORZATA SKULESDATTER | s. 398

Rodzeństwo: BIOGR. HAAKONA IV

*

Jego przydomek nawiązuje do reformy norweskiego prawodawstwa z 1274 (*Magnus Haakonarsons Landsløg*), którą uznaje się za największe dokonanie władcy. W niektórych opracowaniach pojawia się z numerem porządkowym IV, choć na tronie norweskim poprzedzało go, nie uwzględniając Magnusa Haraldssona (s. 366), pięciu władców o tym imieniu. Urodził się w Tønsbergu w 1238, przed majem, kiedy miał miejsce jego chrzest. Po nieoczekiwanej śmierci starszego brata, 24 czerwca 1257 w Egerøerne został wyniesiony do godności koregenta ojca, a 14 września 1261 w kościele Chrystusa Pana (Kristkirke) w Bergen miała miejsce jego koronacja, której dokonał Einar Smjørbak Gunnarsson, arcybiskup Nidaros. Samodzielne rządy przejął po śmierci ojca dwa lata później. Zmarł po krótkiej chorobie 9 maja 1280 w Bergen i został pochowany w tamtejszym kościele klasztorным franciszkanów św. Olafa, obecnej katedrze.

Małżonka Magnusa VI:

Poślubiona 11 września 1261 w Bergen:

INGEBORGA ERIKSDATTER

Była córką Eryka IV Denara od Pługa (KRÓLOWIE DANII, CZĘŚĆ 2.). Urodziła się ok. 1244, zapewne jako najstarsze dziecko duńskiej pary królewskiej. Jej koronacja (pierwsza udokumentowana sakra norweskiej królowej) odbyła się w dniu zaślubin z Magnusem w kościele Chrystusa Pana w Bergen, a dokonał jej arcybiskup Nidaros, Einar Smjørbak Gunnarsson. Po śmierci męża w 1280

weszła zapewne w skład regencji, sprawującej rządu podczas małoletności Eryka II. Zmarła 24 lub 26 marca 1287. Miejsce jej pochówku nie jest znane, być może stało się nim Bergen, pełniące wówczas rolę królewskiej nekropolii.

Synowie Magnusa VI i Ingeborgi (1–4):

- 1 OLAF. Urodził się w 1262 w Bergen, a zmarł już 15 marca 1267.
- 2 MAGNUS. Urodził się i zmarł w 1264.
- 3 ERYK II WRÓG KSIĘŻY | s. 404
- 4 HAAKON V DŁUGONOGI | s.

Eryk II
Wróg Księży

PANUJE W LATACH
1280–1299

Ojciec: MAGNUS VI PRAWODAWCA | s. 401

Matka: INGEBORGA ERIKSDATTER | s. 402

Rodzeństwo: BIOGR. MAGNUSA VI

*

Przydomek Eryka, nadany mu przez przeciwników stronnictwa dworskiego, nawiązywał do ograniczającej przywileje Kościoła polityki, którą w imieniu słabego króla realizowali jego doradcy. Urodził się w 1268, być może 4 października. Latem 1273 na zjeździe w Bergen został staraniem ojca wyniesiony do godności ko-regenta. Po śmierci Magnusa VI w 1280 wstąpił na tron i 15 lipca tego roku w kościele Chrystusa Pana (Kristkirke) w Bergen został koronowany przez Jana (Jona) Raude, arcybiskupa Nidaros. Z racji na nieletniość Eryka rządy w jego imieniu sprawowała Rada Królewska, w skład której wchodziłi co znaczniejsi możni i być może królowa matka. W tym samym roku jego młodszemu bratu Haakonowi wydzielono południowo-wschodnią część Norwegii z Oslo, gdzie władał z ramienia króla. W 1282 Eryk II oficjalnie osiągnął pełnoletniość i przejął rządy w kraju, nadal jednak pozostawał pod silnym wpływem doradców; w 1283 wskutek upadku z konia został poważnie ranny w głowę i częściowo sparaliżowany, co na długi czas wykluczyło go z udziału w polityce. Po śmierci w 1291 swojej córki Małgorzaty zgłosił pretensje do szkockiego tronu, jednak z woli króla angielskiego Edwarda I w listopadzie 1292 osadzono na nim Jana z Balliol. Za jego panowania Islandia, ciesząca się dotychczas ograniczoną samodzielnością, utraciła resztki autonomii. Zmarł 13 lub 15 lipca 1299 w królewskiej rezydencji w Bergen i został pochowany u boku pierwszej żony i ich córki w tamtejszym kościele pw. Chrystusa Pana (Kristkirke).

Małżonki Eryka II:

1. Poślubiona ok. 31 sierpnia 1281 w Bergen:

MAŁGORZATA SZKOCKA

Była ona córką Aleksandra III, króla Szkocji z dynastii z Dunkeld (Canmore), oraz jego pierwszej żony Małgorzaty, córki Henryka III, króla Anglii. Urodziła się 28 lutego 1261 w zamku Windsor. Jej koronacja odbyła się w 1281 (w dniu zaślubin?) w kościele Chrystusa Pana (Kristkirke) w Bergen, a dokonał jej Jan Raude, arcybiskup Nidaros. Zmarła w połogu 9 kwietnia 1283 w Tønsbergu i spoczęła w kościele Chrystusa Pana (Kristkirke) w Bergen.

2. Poślubiona przed 25 września 1293 w Bergen:

IZABELA BRUCE

Była ona córką Roberta (de, le) Bruce (Brus) zwanego Konkurentem, earla Carrick, 6. lorda Annandale i pretendenta do szkockiego tronu, oraz jego pierwszej żony Małgorzaty (Marjorie), córki Neila, 2. earla Carrick; jej przyrodnim bratem był Robert I, od 1306 król Szkocji. Urodziła się ok. 1275. Po śmierci małżonka osiadła w Bergen, gdzie zapewne zmarła w 1358.

Córki Eryka II (1–2):

Z pierwszego małżeństwa:

1. MAŁGORZATA zwana PANNĄ NORWESKĄ, urodziła się w 1283, na krótko przed 9 kwietnia, w Tønsbergu. Po śmierci dziada ze strony matki, króla Aleksandra III, na którym wygasła szkocka dynastia Dunkeldów, dnia 19 marca 1286 została proklamowana królową Szkocji. W lipcu 1290 zaręczono ją z EDWARDEM, KSIĘCIEM WALII (przyszłym EDWARDEM II), do zaślubin jednak nie doszło z uwagi na przedwczesną śmierć Małgorzaty, która zmarła we wrześniu (ok. 26.09), względnie w maju 1290 w okolicach Orkadów, na pokładzie okrętu wiozącego ją do Szkocji. Ciało królowej odwieziono do Norwegii i złożono u boku jej matki w kościele pw. Chrystusa Pana (Kristkirke) w Bergen.

Z drugiego małżeństwa:

2. INGEBORGA, która poślubiła KSIĘCIA SZWEDZKIEGO WALDEMARA MAGNUSSONA, KSIĘCIA FINLANDII (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 3., BIOGR. MAGNUSA I LADULÅSA).

Haakon V
Długonogi

PANUJE W LATACH
1299–1319

Ojciec: MAGNUS VI PRAWODAWCA | s. 401

Matka: INGEBORGA ERIKSDATTER | s. 402

Rodzeństwo: BIOGR. MAGNUSA VI

*

Przydomek króla, znany ze źródeł islandzkich, odnosił się do jego wysokiego wzrostu. Urodził się w 1270, zapewne 10 kwietnia, w Tønsbergu. Na zjeździe w Bergen latem 1273 ojciec nadał mu tytuł księcia (*hertug*). Po śmierci Magnusa VI w 1280 i objęciu tronu przez starszego brata Eryka otrzymał we władanie południowo-wschodnią część Norwegii ze Stavangerem i Oslo; do 1284 pozostawał pod opieką Rady Regencyjnej. Po śmierci Eryka II latem 1299 wstąpił na tron Norwegii i 1 listopada został ukoronowany w kościele mariackim (Mariakirken) w Oslo przez Jorunda, arcybiskupa Nidaros (wedle J.P.F. Kønigsfeldta koronacja Haakona miała miejsce w katedrze w Nidaros). Przeniósł stolicę królestwa z Bergen do Oslo. Zmarł 8 maja 1319 w Tønsbergu i spoczął u boku żony w kościele mariackim (Mariakirken) w Oslo. Wkrótce po śmierci zaczął być czczony przez lud jako święty, w 1520 papież Leon X oficjalnie zatwierdził jego kult, został on jednak zarzucony po 1537, gdy zdegradowano Norwamię do rangi duńskiej prowincji i wprowadzono religię zreformowaną. W 1868 w ruinach zniszczonego w XVI w. kościoła mariackiego odnaleziono szczątki, które zidentyfikowano jako kości Haakona oraz królowej Eufemii, po czym złożono je w krypcie twierdzy Akreshus w Oslo, stanowiącej od początku XX w. nekropolię norweskiej rodziny królewskiej.

Małżonki Haakona V:

1. Poślubiona (być może jedynie zaręczyny) w 1295–97:

IZABELA Z JOIGNY

Była córką Jana I, hrabiego Joigny, i jego żony Marii, córki Berauda VI, seniora Mercoeur (Mercœur). Urodzona przed 1279, zmarła ok. 1295–97.

2. Poślubiona z początkiem 1299:

EUFEMIA RUGIJSKA

Była córką Wisława II, księcia Rugii, i jego żony Agnieszki, córki Ottona I Dziecię, księcia brunszwickiego i lüneburskiego. Urodziła się zapewne ok. 1280. 1 listopada 1299 została ukoronowana wraz z małżonkiem w Oslo lub w Nidaros przez arcybiskupa Jorunda. Zmarła 1 maja 1312 i została pochowana w chórze kościoła mariackiego (Mariakirken) w Oslo, zrujnowanego podczas reformacji w XVI w. Odnaleziona w 1868 podczas wykopalisk szczątki, należące najprawdopodobniej do Eufemii i Haakona V, przeniesiono później do nowej nekropolii norweskiej rodziny królewskiej, mieszczącej się w krypcie zamku Akershus w Oslo.

Córka Haakona V i Eufemii:

1 INGEBORGA, matka MAGNUSA VII | s. 412

Pozamałżeńska córka Haakona V:

Z nieznaną kobietą:

1 AGNIESZKA. Urodziła się przed 1299, a w 1302 została żoną HAFTHORA JONSSONA, możnego norweskiego, członka norweskiej Rady Państwa, oraz systemana (lagmana) w Romerike (zm. 1320–21), syna barona Jana (Jona) Ivarssona Raude (Roos). Miała z nim dwóch synów: JANA i SIGURDA, którzy odgrywali znaczącą rolę w polityce norweskiej za rządów ich kuzyna, Magnusa VII. Data śmierci Agnieszki Haakonsdatter nie jest znana.

*

Na Haakonie V wygasła po mieczu dynastia Swerregu Sigurdsso-na, będąca oficjalnie kontynuacją dynastii z Vestfold, panującej od IX w. Zgodnie z wolą zmarłego, tron Norwegii odziedziczył jego wnuk, książę szwedzki Magnus Eriksson, który w 1319 wstąpił po swym stryju także na tron Szwecji.